

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ചതുർദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുർദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

ഭരതേനായോധ്യാദുരവസ്ഥായാ ദർശനമന്തഃപുരേ പ്രവിശ്യ തസ്യ
ദുഃഖപാരവശ്യം

സ്നിഗ്ധഗംഭീരഘോഷേണ
സ്യന്മനോപയാൻ പ്രഭുഃ |
അയോധ്യാം ഭരതഃ ക്ഷിപ്രം
പ്രവിവേശ മഹായശാഃ || 2.114.1 ||

ബിഡാലോലുകചരിതാ -
മാലീനനരവാരണാം |
തിമിരാഭ്യാഹതാം കാലീ -
മപ്രകാശാം നിശാമിവ || 2.114.2 ||

രാഹുശതോഃ പ്രിയാം പത്നീം
ശ്രിയാ പ്രജ്വലിതപ്രഭാം |
ഗ്രഹേണാഭ്യുദിതേനൈകാം
രോഹിണീമിവ പീഡിതാം || 2.114.3 ||

അൽപോഷ്ണക്ഷുബ്ധസലിലാം
ധർമതപ്തവിഹംഗമാം |

ലീനമീനന്ധഷഗ്രാഹാം

കൃശാം ഗിരിനദീമിവ || 2.114.4 ||

വിധുമാമിവ ഹേമാഭാം

ശിഖാമഗ്നേഃ സമുത്ഥിതാം |

ഹവിരഭ്യുക്ഷിതാം പശ്യാ -

ച്ഛിഖാം വിപ്രലയം ഗതാം || 2.114.5 ||

വിധുസ്തകവചാം രുഗ്ഗ്ണ -

ഗജവാജിരഥധ്വജാം |

ഹതപ്രവീരാമാപന്നാം

ചമുമിവ മഹാഹവേ || 2.114.6 ||

സഫേനാം സസ്വനാം ഭൂത്യാ

സാഗരസ്യ സമുത്ഥിതാം |

പ്രശാന്തമാരുതോദ്ധൂതാം

ജലോർമിമിവ നിഃസ്വനാം || 2.114.7 ||

തൃക്താം യജ്ഞായുധൈഃ സർവൈ -

രഭിരുപൈശ്ച യാജകൈഃ |

സുത്യാകാലേ സുനിർവൃത്തേ

വേദിം ഗതരവാമിവ || 2.114.8 ||

ഗോഷ്ഠമധ്യേ സ്ഥിതാമാർതാ -

മചരന്തീം നവം തൃണം |

ഗോവൃഷേണ പരിത്യക്താം

ഗവാം പത്നീമിവോത്സുകാം || 2.114.9 ||

പ്രഭാകരാദൈഃ സുസ്നിഗ്ധൈഃ

പ്രജ്വലദ്ഭിരിവോത്തമൈഃ |

വിയുക്താം മണിഭിർജാതൈ -
 ര്നവാം മുക്താവലീമിവ || 2.114.10 ||

സഹസാചരിതാം സ്ഥാനാ -
 ന്മഹീം പുണ്യക്ഷയാദ് ഗതാം |
 സംഹൃതദ്യുതിവിസ്താരാം
 താരാമിവ ദിവശ്ചുതാം || 2.114.11 ||

പുഷ്പനദ്ധാം വസന്താനേ
 മത്തഭ്രമരശാലിനീം |
 ദ്രുതദാവാഗ്നിവിപ്ലുഷ്ടാം
 ക്ലാന്താം വനലതാമിവ || 2.114.12 ||

സമ്മുഖ്യാനിഗമാം സർവാം
 സങ്ക്ഷിപ്തവിപണാപണാം |
 പ്രച്ഛന്നശശിനക്ഷത്രാം
 ദ്യാമിവാംബുധരൈര്യുതാം || 2.114.13 ||

ക്ഷീണപാനോത്തമൈർഭഗൈഃ
 ശരാവൈരഭിസംവൃതാം |
 ഹതശൗണ്ഡാമിവ ധ്വസ്താം
 പാനഭൂമിമസംസ്കൃതാം || 2.114.14 ||

വൃക്തഭൂമിതലാം നിമ്നാം
 വൃക്തപാത്രൈഃ സമാവൃതാം |
 ഉപയുക്തോദകാം ഭഗ്നാം
 പ്രപാം നിപതിതാമിവ || 2.114.15 ||

വിപുലാം വിതതാം ചൈവ
 യുക്തപാശാം തരസ്വിനാം |

ഭൂമൗ ബാണൈർവിനിഷ്കൃത്താം
പതിതാം ജ്യാമിവായുധാത് || 2.114.16 ||

സഹസാ യുദ്ധശൗണ്ഡന
ഹയാരോഹേണ വാഹിതാം |
നിഹതാം പ്രതിസൈന്ധേന
വധവാമിവ പാതിതാം || 2.114.17 ||

ഭരതസ്തു രഥസ്ഥഃ സൻ
ശ്രീമാൻ ദശരഥാത്മജഃ |
വാഹയന്തം രഥശ്രേഷ്ഠം
സാരഥിം വാക്യമബ്രവീത് || 2.114.18 ||

കിം നു ഖൽവദ്യ ഗംഭീരോ
മൂർച്ഛിതോ ന നിശാമൃതേ |
യഥാപുരമയോധ്യായാം
ഗീതവാദിത്രനിഃസ്വനഃ || 2.114.19 ||

വാരുണീമദഗന്ധശ്ച
മാൽയഗന്ധശ്ച മുർഛിതഃ |
ചന്ദനാഗുരുഗന്ധശ്ച
ന പ്രവാതി സമന്തതഃ || 2.114.20 ||

യാനപ്രവരഘോഷശ്ച
സുസ്നിഗ്ധഹയനിഃസ്വനഃ |
പ്രമത്തഗജനാദശ്ച
മഹാംശ്ച രഥനിഃസ്വനഃ || 2.114.21 ||

നേദാനീം ശ്രൂയതേ പൂർയാ -
മന്യാം രാമേ വിവാസിതേ |

ചന്ദനാഗുരുഗന്ധാംശു

മഹാർഹാശു വനസ്രജഃ || 2.114.22 ||

ഗതേ രാമേ ഹി തരുണാഃ

സന്തപ്താ നോപഭുഞ്ജതേ |

ബഹിർയാത്രാം ന ഗച്ഛന്തി

ചിത്രമാൽയധരാ നരാഃ || 2.114.23 ||

നോത്സവാഃ സമ്പ്രവർത്തന്തേ

രാമശോകാർദിതേ പുരേ |

സാ ഹി നൂനം മമ ഭ്രാത്രാ

പുരസ്യാസ്യ ദൃതിർഗതാ || 2.114.24 ||

നഹി രാജത്യയോധ്യേയം

സാസാരേവാർജുനീ ക്ഷപാ |

കദാ നു ഖലു മേ ഭ്രാതാ

മഹോത്സവ ഇവാഗതഃ || 2.114.25 ||

ജനയിഷ്യത്യയോധ്യായാം

ഹർഷം ഗ്രീഷ്മ ഇവാംബുദഃ |

തരുണൈശ്ചാരുവേഷശ്ച

നരൈരുന്നതഗാമിഭിഃ || 2.114.26 ||

സമ്പതദ്ഭിരയോധ്യായാം

നാഭിഭാന്തി മഹാപമാഃ |

ഇതി ബ്രുവൻ സാരമിനാ

ദുഃഖിതോ ഭരതസ്തദാ || 2.114.27 ||

അയോധ്യാം സമ്പ്രവിശ്ശേവ

വിവേശ വസതിം പിതൃഃ |

തേന ഹീനാം നരേന്ദ്രേണ

സിംഹഹീനാം ഗുഹാമിവ || 2.114.28 ||

തദാ തദന്തഃപുരമുജ്ജ്യിതപ്രഭം

സുരൈരിവോക്തൃഷ്ടമഭാസ്കരം ദിനം |

നിരീക്ഷ്യ സർവത്ര വിഭക്തമാത്മവാൻ

മുമോച ബാഷ്പം ഭരതഃ സുദുഃഖിതഃ || 2.114.29 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അയോധ്യാകാണ്ഡേ ചതുർദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||